

MLADI ZA NAPREDEK MARIBORA 2013

30. SREČANJE

**TUDI OKOLJE VPLIVA NA TO,
KDO SEM**

RAZISKOVALNO PODROČJE: SOCIOLOGIJA

RAZISKOVALNA NALOGA

Maribor, februar 2013

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	5
2	METODOLOGIJA DELA	6
3	O OKOLJU, KI JE NELOČLJIVO POVEZANO S SOCIALIZACIJO	9
3.1	Okolje	9
3.2	Posameznik v okolju	9
3.3	Socializacija.....	10
3.3.1	Opredelitev in vrste	11
3.3.2	Nesocializirani ljudje.....	13
3.3.2.1	Primer: Oxana.....	13
3.3.2.2	Primer: Cast Away	14
3.4	Dejavniki socializacije.....	15
3.4.1	Družina	15
3.4.2	Vrstniki	16
3.4.3	Prijatelji	17
3.4.4	Šola.....	17
3.4.5	Mediji	17
3.4.6	Delo	18
3.5	Kultura – moje okolje.....	18
4	RAZISKOVANJE IN INTERPRETACIJE	19
4.1	Kritična analiza filma	19
4.2	Primerjava kultur/družbenega okolja otrok 4-ih različnih držav in Slovenije.....	26
4.2.1	Mongolija	27
4.2.2	Namibija	27
4.2.3	Japonska	28
4.2.4	Združene države Amerike	28
4.2.5	Slovenija.....	28
4.2.6	Primerjava	29
4.3	Razprava.....	31
4.3.1	Družbena odgovornost.....	32
5	VIRI IN LITERATURA.....	33
5.1	Literatura	33
5.2	Elektronski viri	33

KAZALO SLIK

Slika 1: Fotografija Oxane Malaye – deklince, ki je odrasla s psi	13
Slika 2: Naslovnica filma Cast Away (Brodolom).....	14
Slika 3: Fotografija Wilsona – prijatelja Chucka v filmu Brodolom	15
Slika 4: Primer fotografije pred in po obdelavi s Photoshopom.....	18
Slika 5: Naslovnica filma The Babies (Dojenčki).....	19
Slika 6: Bayar	21
Slika 7: Ponijao	21
Slika 8: Mari.....	22
Slika 9: Hattie.....	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število nasmehov in jokov posameznega dojenčka	24
Tabela 2: Prikaz značilnosti držav, iz katerih prihajajo dojenčki v filmu	30

POVZETEK

Socializacija je način vključevanja v družbo. Ko se rodimo, sicer smo ljudje, vendar nas okolje in kultura okrog nas naredi takšne, kot smo, kultivirane posameznike. Z raziskovalno nalogo želim raziskati, kako okolje vpliva na socializacijo otroka. Zagotovo se v drugačnih kulturah socializiramo na drugačen način in drugače. V raziskovalni nalogi sem raziskala socializacijo in vpliv okolja na njo s pomočjo kritične analize filma z naslovom Dojenčki (Babies). Gre za film, v katerem so prikazani razvoji otrok, ki se rodijo v 4 različna kulturna in s tem družbena okolja (Namibija, Združene države Amerike, Mongolija, Japonska). Pri delu sem si pomagala tudi z deskriptivno metodo. Opisala sem življenja otrok v filmu ter jih primerjala na podlagi v naprej določenih dejavnikov. Ugotovila sem mnogo zame novih dejstev in uživala v raziskovanju.

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila svoji mentorici za njen čas, svetovanje, potrpežljivost in spodbudo. Ker me je ves čas usmerjala in mi pomagala, ko nisem več vedela, kako naprej. Brez nje naloga zagotovo ne bi bila takšna, kot je.

Zahvala gre tudi mojim staršem, ker so me na moji poti ves čas podpirali in mi stali ob strani.

1 UVOD

Kdo sem jaz in kdo si ti so vprašanja, ki so na šolskih hodnikih pogosta ... večkrat se sprašujemo, kdo sploh smo, kaj nam je namenjeno, dano, zakaj smo takšni, kot smo. In ker imamo drug o drugem pogosto kritična mnenja, me je le-to pritegnilo k temu, da pričnem z raziskovanjem o tem, kdo sploh smo in kako okolje vpliva na nas.

Najprej sem se lotila raziskovanja kritičnega razmišljanja. Zame je kritično razmišljanje tisto, ki za posameznika konkretno pomeni, da o stvari sam pretehta njene pozitivne in negativne lastnosti, da se vpraša, kako je to mogoče, kako deluje, zakaj tako deluje ipd. Več o tem, kaj o kritičnem razmišljanju pišejo avtorji, sem zapisala v nalogi.

Gre za večščino, ki predstavlja temeljno večščino ljudi razvitih družb in ki se jo razvija in spodbuja že v času zgodnjega izobraževanja, torej že v osnovni šoli. Ker učitelji toliko govorijo o kritičnem razmišljanju, sem se v to želela poglobiti tudi sama. Zanimalo me je, kaj torej pomeni, kako kritično razmišljamo in ali lahko kritično razmišljamo le drug o drugem ali tudi o kakšnem dogodku, knjigi, filmu. Pri mnogih referatih in nalogih, spisih, učitelj, ki ti pove kritiko, reče, da je kritika konstruktivna, da kritično ovrednotimo tudi v pozitivnem smislu in ne da zgolj blatimo nekoga upravičeno ali pa tudi ne. To me je vodilo tudi pri raziskovanju.

Doseči kritično razmišljanje pri ljudeh je po mojem mnenju dobra stvar, vendar nas, posameznikov. Na drugi strani družba kot celota po mojem mnenju iskrene kritike ne bi preživela, še posebej, če bi kritiki sledila dejanja. Vsak ima svoje mnenje, izražamo ga v zasebnem ali javnem življenju (kjer javno pogosto pomeni, da ga objavimo na Facebook ali druga socialna omrežja), redko pa skladno z našim mnenjem kaj konkretno tudi izvedemo.

Raziskovalna naloga je zame tako priložnost raziskati, kar me zanima. Hkrati pa mi pomeni možnost raziskati vsebine, o katerih vem(o), če povem svoje mnenje, premalo.

2 METODOLOGIJA DELA

Pri raziskovanju sem uporabila različne metode. Najprej sem s pomočjo literature, internetnih virov in člankov spoznala osnovne teoretične pojme, iz katerih sem izhajala naprej. Tako sem oblikovala teoretični okvir točk – družbenih pojavov, ki sem jih sproti spoznavala in znotraj katerih sem se lotila nadaljnjega raziskovanja.

Raziskovanje sem nadaljevala z metodo kritične analize filma, saj sem se za raziskovalno nalogo odločila prav na podlagi zanimanja za film *Dojenčki (Babies)*, zato sem iskala ustrezno metodo glede na želje in razpoložljiv material. Osrednja metoda je tako prav kritična analiza filma, ki bi jo lahko umestili med metodo analize vsebine, kar umeščamo med metode opazovanja. Slednja je metoda kvalitativne sociologije, ki sodi v interpretativno sociologijo, saj pri kvalitativnih analizah interpretiramo družbene pojave (Haralambos in Hollborn, 2001). Kvalitativne podatke tako Haralambos in Hollborn (2001), predstavljata kot opise z besedami, ki zagotavljajo poglobljeno poročilo o njihovem načinu življenja, ali posnetek intervjuja. V primerjavi s kvantitativnimi podatki (npr. anketa), imamo kvalitativne za bogatejše, bolj življenjske, bolj poglobljene, naj bi bilo verjetno tudi, da so resnična slika načina življenja, človeških izkušenj, stališč in prepričanj (Haralambos in Hollborn, 2001, str. 816)

Kritična analiza filma me je vodila ob kritičnem razmišljanju. O slednjem sem zasledila mnogo različnih definicij in opisov. Med drugim tudi:

»Kritično mišljenje je sposobnost in pripravljenost vrednotiti trditve ter objektivno presojati na podlagi dobro podprtih argumentov.« (Wade, 1995; cit. po Rupnik Vec, 2006, str.15)

»Mišljenje je konstruktivna aktivnost, kjer se posameznik trudi rešiti problem, postaviti hipotezo in usmerja aktivnost tako dolgo, da se spopade s problemom in najde rešitev.« (Sutinen, 2007).

»Kritični mislec je tisti, ki nenehno zastavlja vprašanja in problematizira snov, v pogovoru preverja pomene uporabljenih pojmov, jih usklajuje s sogovornikom in se tako izogiba možnim nesporazumom. Zaveda se, da za posamezni pojav ali dogodek obstajajo raznovrstne razlage, pozoren je na implicitna prepričanja, na katerih temeljijo posamezni sklepi in razlikuje emocionalni odnos od razumskega vidika. Preiskuje ustreznost trditvev in sklepov, jih

vrednoti, presoja in se izogiba poenostavitvam. Dopusča in upošteva različne interpretacije dogodkov in pojavov ter pristaja na to, da v nekem trenutku za določen pojav ni končne, popolne razlage.» (Sutinen, 2007).

Le-to sem povezala s filmom, o katerem Dušan Rutar (cit. po Curk, 2011, str. 6) pravi: *»Film je umetnost, ki kar najbolj prenikavo raziskuje in odpira naša življenja – ta, ki jih živimo, ona, ki bi jih lahko živeli, in vsa tista, ki so jih preživeli drugi ljudje, a o njih nikoli ne bomo zvedeli ničesar. Prav tako vemo, da so filmi govoreče podobe, ki lajšajo trpljenje, kot znajo le besede, celijo rane, ki jih dobivamo vedno znova in znova, sočasno pa tudi odstirajo obzorja in predstavljajo sončni žarek v temačni votlini, v kateri smo vse bolj le še ponižni potrošniki, ubogljivi kupci, krotka delovna sila.«*

Kritična analiza filma je tako naša osrednja metoda raziskovanja, kjer sem sledila korakom metode analize vsebine, kar pa sem prilagodila filmskemu materialu. Pri tem sem samostojno oblikovala točke, ki so me vodile pri raziskovanju, katere pa sem povzela po Maturitetnem izpitnem katalogu za sociologijo 2012 (Državni izpitni center, 2010). V slednjem sledijo določenim standardom ocenjevanja nalog, te pa sem prilagodila filmu. Zdi se mi pomembno, da me pri raziskovanju vodijo točke, te pa so sprejete na nacionalni ravni, zato so se mi zdele primerne za uporabo v mojem primeru. Le-te sem prilagodila naravi svojega raziskovanja. Tako sem raziskovala po naslednjih točkah:

1. Jasno oblikovane ključne informacije o filmu.
2. Predstavitev filma in možnosti različnega dojetja filma.
3. Jasno opredeljen problem vsebine filma.
4. Določanje vprašanj, ki jih film ponuja.
5. Zapis ustreznih in natančnih informacij in podatkov, ki se nanašajo na cilje obravnavanega problema.
6. Preverjanje predhodno zastavljenih hipotez.

Pridobljeno analizo sem povezala z deskriptivno metodo, kjer sem v literaturi in na spletu iskala podatke o posameznih državah, družbah in kulturah ter podatke o slednjih med državami primerjala. Pri tem sem iskala podatke o državah, iz katerih »prihajajo« dojenčki v filmu, saj sem kratek vpogled v posamezno državo z ogledom filma že pridobila. Ob tem sem dodala še Slovenijo, kjer sem vključila svoja osebna razmišljanja in osebne izkušnje.

Ob konkretno zastavljenih ciljih, kaj želim raziskovati, sem si zastavila tudi konkretne hipoteze, na podlagi katerih sem gradila raziskovalne ideje in ki so me vodile posebej pri analizi filma.

Zastavila sem si naslednje hipoteze:

1. Menim, da starši, ki vse nudijo otroku v materialnem smislu, želijo otroku s tem zagotoviti srečo, kar pa ni ustrezen recept zanjo.
2. Predvidevam, da se otroci, ki živijo v bolj razvitih državah, več vključujejo v svoje širše družbeno okolje.
3. Menim, da družbeno okolje vpliva na naš telesni razvoj.
4. Predvidevam, da je uspeh družbeno relativen.
5. Predvidevam, da je sreča družbeno relativna.
6. Menim, da pri odraščanju sledimo družbenim pravilom in smo takšni, kot nas družba oblikuje.

Hipoteze sem opredelila glede na temo filma in lastna prepričanja o razvoju in življenju posameznika v družbi. Ob tem sem upoštevala družbene pojave socializacijo, kulturo, družino, vzgojo.

3 O OKOLJU, KI JE NELOČLJIVO POVEZANO S SOCIALIZACIJO

3.1 Okolje

Ko zaslišimo besedo okolje, se pogosto osredotočimo na naravo. Tudi Wikipedija o okolju piše, da gre za celoto delujočih živih in neživih elementov narave (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Okolje>).

V družbenem smislu pa je z omenjenim označena prav družba, kultura in vse, kar nas obdaja. Le-to je pomembno, saj vpliva name in na moj razvoj, posledično pa na moje življenje. Zgledujem se po svoji družbi, ki so mi vzor, prav tako pa name vpliva tudi tradicija, kjer so družinski običaji tisti, ki imajo največji pomen.

Okolje je zame moja družina. Sestavljajo jo starši in sestra ter njihove identitete, njihove značilnosti. Poleg tega pa name vpliva tudi širše okolje, prijatelji, znanci, država, ki ima kot taka neke svoje lastnosti, ki vplivajo na nas. Tako se zgledi pojavljajo tudi v prostoru, kjer živimo, bivamo, se socializiramo in odraščamo.

Okolje je pomembno tudi in predvsem kadar ga zamenjamo – se na primer preselimo. Če pomislim sama o selitvi v tujo deželo, med ljudi, kjer ne poznam njihovih navad, niti jezika, vse bi se mi zdelo čudno in bi se tako morala vključiti v »tisto« okolje. In pri »tem« okolju bi mi bilo najpomembneje spoznati navade, nekatere navade tudi prevzeti in, seveda, kolikor je le mogoče, ohraniti svoje navade (v mojem primeru slovenske).

3.2 Posameznik v okolju

Ko razmišljam o posamezniku v okolju, najprej pomislim na dejavnike, ki vplivajo na nas, posameznike, ki nas v bistvu naredijo drugačne. Pri tem dajem pomembno vlogo vzgoji, kulturi in prostoru kot takšnem v sklopu vseh svojih lastnosti. Tako sem na primer na spletu zasledila informacijo, da obstaja na svetu vsaj 7 ljudi, ki so nam (vsakemu posebej) izjemno podobni, kar se mi zdi prav grozljivo. Vendar ob tem ne smemo pozabiti, da nismo enaki, da je vsak posameznik enkraten, saj četudi smo si podobni navzven, je prav okolje tisto, ki nas naredi različne, enkratne, vsakega edinstvenega, kljub vsem dispozicijam, ki si jih pridobimo že v obdobju razvoja v materinem trebuhu – prenatalnem razvoju. Poleg okolja pa so zagotovo pomembne tudi izkušnje, ki si jih pridobivamo v življenju.

Po mojem mnenju je okolje le nepomemben del tega, kar nas obdaja, a hkrati nepogrešljiv del tega, da lahko to, kar nas obdaja, obstaja. Brez posameznikov ni družbe, brez družbe ni kulture, brez kulture ni človeštva.

S psihološkega aspekta gledano smo oblikovani s temperamentom, značilnostmi, ki jih podedujemo, ampak, kdo smo – to nas v bistvu naredi okolje.

Po Wikipediji (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Genetika>) sem povzela in tako razbrala iz zapisanega, kaj podedujemo in kaj je tisto, kar na nas oblikuje okolje.

Ljudje so pogosto podobni svojim staršem ali celo starim staršem. Tako kot videz se lahko dedujejo sposobnosti, bolezni in morda celo del osebnosti. Pogosto je težko določiti, katera lastnost je genska, torej podedovana, in katera je pridobljena, torej ni odvisna od genov. Podedovane lastnosti so lahko odvisne od majhnega števila genov – tako imenovane *mendelske lastnosti* (npr. krvna skupina, barva oči) ali pa od velikega števila genov – *poligenske lastnosti* (npr. telesna teža). Poligenske lastnosti so praviloma zelo pod vplivom okolja, zato je npr. telesna teža posameznika določena z genetiko in z dejavniki okolja (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Genetika>).

Kdo smo, je tako odvisno od posameznikovega razvoja in od značilnosti tega razvoja. Gre za dejavnike, kjer je pomembna komplementarnost (dopolnjevanje) in trenje med naravo in kulturo, kar se odraža pri sami vzgoji posameznika (http://www.sc-nm.com/szks/file/open/292_837ae889b22f/1_TEMELJNI%20DEJAVNIKI%20RAZVOJA.pdf).

3.3 Socializacija

Da pa okolje vpliva na naš razvoj, je kriv proces, ki se v sociologiji imenuje socializacija. Le-ta pomeni, kako se mi prilagodimo družbi in kako se ne glede na razmere okrog nas socializiramo, torej, kaj postanemo.

Haralambos in Hollborn (2001, str. 12) kot ena izmed utemeljiteljev obćih dejstev v sociologiji o socializaciji pravita, da je to proces, v katerem se posamezniki naućijo kulture svoje družbe. Loćujeta med primarno, sekundarno in terciarno socializacijo.

Socializacija je proces učenja, ki se prične kmalu po rojstvu. V zgodnjem otroštvu je proces socializacije najbolj intenziven. V tem času se naučimo osnov naše kulture in jezika. V tem času se tudi oblikuje večji del naše osebnosti. Proces socializacije pa se nadaljuje skozi celo življenje; vsakič, ko pride do novih situacij, ki nas nekaj naučijo in preko tega spreminjamo mnenja, pričakovanja in osebnost. Različne kulture uporabljajo različne metode socializacije, v glavnem se delijo na formalne in neformalne. Formalne metode se praviloma dogajajo v razredu, po navadi so strukturirane, kontrolirane in jih vodi odrasli – npr. učitelj, ki je profesionalen podajalec znanja. Nasprotno pa se neformalna socializacija lahko dogaja povsod, v njej pa se učimo preko ponavljanja nekih določenih spretnosti in z improvizacijo (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Socializacija>).

Zame socializacija pomeni proces, kako se vključujemo v družbo. Je pomembna ves čas našega življenja, saj se cel čas tudi vključujemo v vedno nove kroge znancev, kolegov in prijateljev in si tako oblikujemo socialne mreže, ki so značilne za nas odvisno od naše osebnosti, interesov in poklica. Ob tem je seveda veliko odvisno od nas samih, ali smo odprti do sklepanja novih vezi ali se držimo bolj zase, smo zadržani.

3.3.1 Opredelitev in vrste

Socializacija je zapleten proces, v katerih se ljudje prilagajamo družbi, živimo, se vključujemo v družbo in prejemamo njeno kulturo (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Socializacija>).

Primarna socializacija navadno poteka v okviru družine. Z odzivanjem na odobravanje ali neodobravanje svojih staršev in posnemanje njihovega zgleda, se otrok uči mnogih vedenjskih vzorcev, uči se tudi jezika svoje družbe. V procesu primarne socializacije se posamezniki naučijo, kakšno mesto zavzemajo v družbi, na primer dečki se naučijo, kako se obnašajo očetje, bratje, prijatelji. V tem času prevzamemo tudi norme, ki jih neka določena družba sprejema. Primarna socializacija vpliva tudi na oblikovanje osebnosti. Čeprav je precejšni del naše osebnosti odvisen od tega, kakšne gene smo podedovali, nas socializacija usmerja v tem, v kaj verjamemo in skozi niz izkušenj skuša oblikovati naše obnašanje. To je zelo verjetno tudi eden izmed glavnih razlogov za razlike med različnimi tipi posameznika v različnih družbah. Primarna socializacija poteka od enega do desetega leta starosti. Čeprav je primarna socializacija najpomembnejša, se socializiramo vse življenje (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Socializacija>).

Primarna socializacija po Haralambosu in Hollbornu (2001, str. 330) vključuje dva temeljna procesa:

1. Ponotranjanje družbene kulture,
2. Strukturiranje osebnosti.

Ponotranjanje družbene kulture meni predstavlja proces, kako postajamo mi, posamezniki, del kulture in kako prevzemamo navade, običaje, ki spremljajo naš način življenja. Na primer v naši (slovenski) kulturi si ob pozdravu sežemo v roko, kar pa na primer pri Francozih ni v navadi in se namesto tega poljubijo, spet drugi si pomahajo ipd. Kot drugo pa je pomembno tudi strukturiranje osebnosti, kar pa spet ni odvisno le od kulture na splošno, temveč od tistih, ki te na poti življenja spremljajo (na primer od staršev, po katerih se zgledujemo, se z njimi identificiramo, ter tudi drugih pomembnih oseb, ki zaznamujejo naš razvoj in s tem življenje ne glede na sorodstvena razmerja). Tako na primer sin, ki ga je oče vse življenje pretepal, velikokrat ponotranji določen način življenja, vzorce in izražanja ter sprejemanja čustev drugih in s takšnim ravnanjem velikokrat nadaljuje tudi pri svojih otrocih. Na tem mestu bi sicer pomislili, da bi se prav takšen moški moral izogibati dejanjem, ki so njemu prizadele toliko gorja, vendar je, žal, velikokrat drugače.

Haralambos in Hollborn (2001, str. 12) poudarjata tudi, da gre pri primarni socializaciji za najverjetneje najpomembnejši vidik socializacijskega procesa, ki poteka v otroštvu, navadno v okviru družine. Vendar ob tem je treba vedeti, da socializacija ni omejena zgolj na otroštvo, temveč traja vse življenje. V naslednji fazi tako govorimo o sekundarni socializaciji.

Dejstvo je, da se moramo vsakič, ko pridemo v novo skupino ljudi, ponovno socializirati, kar pomeni, da moramo prevzeti norme neke nove skupine, v katero smo prišli. To se dogaja na primer, ko nastopimo novo službo (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Socializacija>). Zato se socializacija nikoli ne konča – zato se primarna nadaljuje v sekundarno socializacijo.

Do sekundarne socializacije prihaja v kasnejših letih, ko je družina manj vpletena in večji vpliv na posameznika uveljavljajo drugi dejavniki, npr. vrstniki, šola (Haralambos in Hollborn, 2001, str. 330).

Poznamo pa tudi resocializacijo – proces, kjer posameznik popolnoma spremeni svoje norme in vedenjske vzorce kot del spremembe v svojem življenju. Resocializacija je lahko

intenzivna, ko posameznik doživi hiter prelom s svojim starim življenjem in se nauči in doživi radikalno nove oblike norm in vrednot. Primer tega je odhod na študijsko izmenjavo v tujino(<http://sl.wikipedia.org/wiki/Socializacija>).

3.3.2 Nesocializirani ljudje

Haralambos in Hollborn (2001, str. 12) pravita, da bi bili posamezniki brez socializacije komaj podobni ljudem, ki so po standardih njihove civilizacije označeni kot normalni.

3.3.2.1 Primer: Oxana

Oxana Malaya je deklica, rojena v novembru 1983, ki so jo našli kot 8 let staro v Ukrajini leta 1991. Svoje življenje je do tega dne preživeli s psi, zaradi česar se je naučila mnogo gibov, navad in vedenj ter tako postala podobna psom. Starši alkoholiki zanjo niso skrbeli, zato so to vlogo prevzeli psi. Tako se je Oxana naučila lajati, renčati ter praskati kakor divji pes, naučila se je ovohavati hrano preden jo je pojedla, vodo je pila iz pipe kakor pes. Ob vsem tem je razvila odlične sposobnosti sluha, voha in vida (Keith, 2008).

Slika 1: Fotografija Oxane Malaye – deklice, ki je odrasla s psi

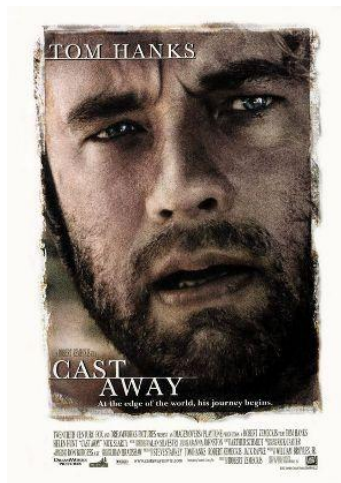
Vir: <http://listverse.com/2008/03/07/10-modern-cases-of-feral-children/> (3. 12. 2012)

Primer Oxane je dokaz, da se zgledujemo po okolici, predvsem po tistih, ki skrbijo za nas – torej niso pomembni krvni sorodniki (s tem mislim predvsem na starše), temveč socialni oz. socialno okolje bitij, ki nas pri razvoju spremlja. Primer prav tako dokazuje, da pri razvoju prevzemamo navade in način življenja od teh drugih (od bitij in njihovega socialnega okolja). Pri tem je pomembno, kar je v nekem času in prostoru normalno, družbeno sprejeto, ljudje smo pa živa bitja s težnjo po pripadnosti, po vključitvi, po tem, da smo del nečesa. Zato

dejstvo, da med razvojno pomembne značilnosti predšolskih otrok umeščamo posnemanje (kot pravi Kroflič et. al., 2001, str. 6), ni prav nič nenavadno.

3.3.2.2 Primer: Cast Away¹

Podobna zgodba, ki dokazuje in potrjuje pomen okolja pri našem razvoju, je tudi film *Cast Away* oz. v slovenskem prevodu *Brodolom*. Je praktičen prikaz, zakaj ljudje potrebujemo družbo. V filmu je glavni igralec Chuck (igra ga Tom Hanks) na samotnem otoku odbojkerski žogi naredil obraz in se z njo pogovarjal, zanj skrbel in ga jemal s seboj kamor koli se je odpravil.

Slika 2: Naslovnica filma Cast Away (Brodolom)

Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Cast_away_film_poster.jpg (2. 12. 2012)

Film je dokaz, da je pomembno, s kom živimo oz. predvsem, da nismo sami. Potrebujemo nekoga, ki mu lahko zaupamo, se z njim lahko pogovarjamo, z njim delimo izkušnje in življenje. Velikokrat, ko razmišljamo o potrebah, pomislimo, da za preživetje potrebujemo le vodo, hrano in zrak (fiziološke potrebe). Vendar je pomembneje, da imamo ljudi, družbo, saj imamo tudi druge potrebe. Podrobneje jih je raziskoval Maslow (http://en.wikipedia.org/wiki/Maslow%27s_hierarchy_of_needs), ki je v teoriji človeške motivacije poleg fizioloških potreb navedel še:

- potrebo po varnosti
- potrebo po pripadanju in ljubezni
- potrebo po ugledu, spoštovanju
- potrebo po samoaktualizaciji (samouresničevanju).

¹ *Cast Away (Brodolom)* je film, posnet leta 2000, režiserja Robert Zemeckis, v katerem je v glavni vlogi igral Tom Hanks, ki je strmoglavil z letalom in kot edini preživeli na samotnem otoku preživel sam 4 leta.

Iz navedenega sklepam in se pridružujem razmišljanju, da potrebujemo ljudi okrog nas, potrebujemo potrjevanje s strani drugih in potrebujemo srečo. In sami ne moremo biti srečni. Prav zato si je v pomoč pri preživetju tudi Chuck v filmu Brodolom oblikoval namišljenega prijatelja »Wilsona«, se z njim pogovarjal, zanj skrbel in tudi žaloval, ko ga je izgubil.

Slika 3: Fotografija Wilsona – prijatelja Chucka v filmu Brodolom

Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Cast_Away (2. 12. 2012)

3.4 Dejavniki socializacije

Dejavniki (agensi) socializacije so ljudje ali skupine ljudi, ki vplivajo na osebne koncepte, čustva in obnašanje.

1. Družina je najpomembnejši agens socializacije. Družina določa razmerja do boga in način razmišljanja o prihodnjih ciljih.
2. Šole so organizacije, ki so odgovorne za učenje določenih veščin in vrednot in prostor, kjer poteka formalna socializacija.
3. Množični mediji
4. Religija
5. Država
6. Delovno mesto (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Socializacija>).

3.4.1 Družina

Mnogi sociologi obravnavajo družino kot temelj družbe (Haralambos in Hollborn, 2001, str. 325). Družina tako tvori osnovno enoto družbene organizacije (prav tam).

Po mojem mnenju družina je pomembna, ne pa najpomembnejša, saj tudi brez nje lahko živimo v sreči. Kljub temu ima najpomembnejšo vlogo prav v obdobju odraščanja, razvoja, oblikovanja posameznika. Ob besedi »družina« si mnogi predstavljamo vse člane zbrane za

veliko mizo, kjer se vsi smeji in so srečni. Pa vendar temu na žalost velikokrat ni tako. Prav zato se zaradi težav mnogi (tudi moji vrstniki) v šoli počutijo bolje kakor doma.

Sama osebno svojo družino zelo cenim, saj me podpirajo pri odločitvah, hkrati pa mi dajo vedeti, kaj je prav in kaj ne. Kljub temu pa opažam, da v času adolescence izgublja na pomenu, ker vse večji pomen pripisujemo vrstnikom, prijateljem.

3.4.2 Vrstniki

Kot naslednji dejavnik socializacije avtorji (Haralambos in Hollborn, 2001, str. 301–336) v večji meri izpostavljajo vrstnike, sama pa sem se odločila, da bi tukaj morali ločiti vrstnike od prijateljev.

Definicijo vrstnik Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) razlaga kot *»moški v razmerju do druge osebe, ki je približno iste starosti«* ... *»moški v razmerju do druge osebe, ki ima isti položaj, opravlja isto dejavnost«* (http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=vrstniki&hs=1). Sama pa sem mnenja, da ni nujno, da imajo prav vrstniki velik vpliv na razvoj oz. je le-ta manjši kot vpliv prijateljev. Na tem mestu izpostavljam poved neznanega avtorja, ki ga najdemo na mnogih voščilnicah ali spletnih straneh, in sicer *»Prijatelji so družina, ki si jo izberemo sami.«* In če primerjamo vlogo družine z vrstniki, je zagotovo večja vloga družine, ki je izražena predvsem v prvih letih življenja in najmočnejše oblikuje naše delovanje. Zato se mi zdi smotrna ločitev med vrstniki in prijatelji ter ločena opredelitev vloge vrstnikov in prijateljev na socializacijo, saj izhajam iz dejstva, da ni samoumevno, da so vrstniki tudi prijatelji.

Naj vseeno opredelim vlogo vrstnikov na socializacijo. Menim, da imajo vrstniki v življenju ljudi izjemno pomembno vlogo, če so le-ti še prijatelji, je vloga toliko večja. Velikokrat slišimo v času adolescence, da naj ne upoštevamo mnenja, ki ga imajo drugi do nas, še posebej če to slabo vpliva na nas, naše dosežke, samopodobo. Po drugi strani pa se zavedam, da ljudje potrebujemo neko potrditev in sprejetje s strani drugih. Kljub temu pa izpostavljam, da je najpomembnejše, da imaš sam o sebi dobro mnenje, saj boš le tako spretno krmaril med vsemi izzivi življenja.

3.4.3 Prijatelji

Prijatelje sem torej opredelila kot pomembnejše od vrstnikov, ki vplivajo na naš razvoj, na to, kdo smo in kako delujemo v družbi. Vlogo te skupine bi primerjala z vlogo družine v najzgodnejšem obdobju našega življenja. Tako kot družina so prijatelji tisti, ki te sprejemajo takšnega, kot si – kljub napakam in pomanjkljivostim. Vzamejo si čas zate in ti stojijo ob strani.

3.4.4 Šola

Šola se v literaturi sicer šteje kot eden izmed dejavnikov socializacije, sama pa bi ga povezala z vrstniki.

Sama menim, da bi se v šoli morali vsi počutiti zelo dobro, saj gre za prostor, kjer preživljamo ogromno časa. Predvsem je zame pomembno, da učitelji učence spoštujejo. Poleg tega pa na oblikovanje pozitivne samopodobe in s tem zadovoljne ter srečne osebnosti vplivajo tudi pozitivne izkušnje v šoli. Tako na primer nekdo, ki prosi za pomoč pri učenju za določen predmet, osebi daje potrditev, da ji zaupa, da to zmore, kar obojestransko pozitivno vpliva na razvoj. Spet pa je pomemben značaj posameznika ter izkušnje, kar nas s slednjim spet pripelje do tega, da okolje pomembno vpliva na to, kdo smo. Tako na primer nekdo, ki ima učne težave, snovi ne razume, je zadržan, s slabimi izkušnjami z vrstniki, šolo, za pomoč na primer ne bo niti prosil ali pa prosil na napačen način oz. napačne učence ter s tem le poglobil svoj slabši položaj v šoli, učni uspeh in s tem tudi samopodobo.

3.4.5 Mediji

Tudi mediji pomembno vplivajo na oblikovanje posameznikov. V največji meri v današnjem času je to splet, ki preko raznih spletnih socialnih omrežij dobesedno okupira posameznike, vpliva na njihov način življenja, vrednote in s tem tudi na delovanje v družbi.

Na tem mestu ne morem mimo kritičnega razmišljanja, ki je pomembno sicer povsod – pri vseh dejavnikih socializacije (saj moramo sami presoditi, ali bomo kaj posnemali ali ne), medtem ko se pri medijih v času adolescence premalo poudarja in se ga premalo »uporablja«. Tako na primer na televiziji ali na spletu reklama, ki dobro predstavi sicer slab izdelek, uspešno prepriča posameznike, da izdelek kupijo oz. si ga vsaj želijo imeti. Pri tem imajo statusni simboli pomembno vlogo, saj si vsi želijo ugajati drugim (kjer ponovno ponovimo, da je okolje tisto, ki pomembno vpliva na to, kdo smo in kaj delamo). Ob tem pa sama menim,

da mediji posameznikom znižujejo samozavest, saj predstavljajo nerealno resničnost oz. to, kar mora biti, da je dobičkonosno, ali to, kar naj bi bilo.

Dober primer tega je spodnja fotografija pevke Madonne brez in obdelana s Photoshopom.

Slika 4: Primer fotografije pred in po obdelavi s Photoshopom

Vir: <http://blog.modelmanagement.com/2010/03/01/photoshop-me-the-truth-behind-digital-retouching-on-your-favourite-models-and-celebrities/> (2. 2. 2013)

3.4.6 Delo

Delo vpliva na socializacijo predvsem v fazi terciarne socializacije. Ko delamo, se družimo, si dobimo nov krog ljudi, kar pa prinaša spet nove navade, izkušnje, želje. Kljub temu da le-tim običajno sledimo, vseeno menim, da verjetno obdržimo vse navade in običaje in ves »material«, ki smo si ga pridobili v fazah primarne in sekundarne socializacije.

3.5 Kultura – moje okolje

Tudi kultura zagotovo zelo močno vpliva na socializacijo, saj se socializacija razlikuje med različnimi kulturami. Na nas ima vpliv le v nekem okvirju, domačem, medtem ko nas navzven vse več prevzemajo druge kulture s svojimi navadami in običaji (na primer z glasbo, s hrano, prazniki kot je valentinovo ipd.). Ob vsem tem pa vendar naši (pristni) običaji in navade ostajajo, vendar je njihov pomen manjši, kakor je bil včasih.

4 RAZISKOVANJE IN INTERPRETACIJE

V empiričnem delu sem raziskovala na načina, ki sem ju natančneje opredelila v poglavju *Metodologija dela*. Najprej sem se lotila kritične analize filma, nato pa še deskriptivnega pregleda držav, iz katerih prihajajo dojenčki iz filma. Izsledki raziskovanja so zapisani v spodnjih poglavjih.

4.1 Kritična analiza filma

Pri kritični analizi filma sem sledila v naprej zastavljenim točkam.

1. Jasno oblikovane ključne informacije o filmu.

Film predstavlja prva leta štirih dojenčkov iz Tokia (ime: *Mari*), Mongolije (ime: *Bayar*), Namibije (ime: *Ponijao*) in San Francisca (ime: *Hattie*).

Slika 5: Naslovnica filma The Babies (Dojenčki)

Vir: <http://www.imdb.com/title/tt1020938/> (12. 12. 2012)

Naslov filma: Dojenčki

Angleški naslov filma: Babies

Prvotni naslov: Bébé(s)

Režiser: Thomas Balmès

Pisateljja: Alain Chabat, Thomas Balmès

Trajanje: 79 minut

2. Predstavitev filma in možnosti različnega dojetja filma.

Že v začetku ogleda filma sem opazila velike razlike med pogoji za življenje štirih otrok iz štirih različnih krajev. Na začetku sta se mi otroka iz Namibije in Mongolije na nek način smilila, saj sta se igrala z navadnimi kamni, medtem ko sta otroka iz razvitejših držav (Japonska, ZDA) imela vse, mogoče celo preveč. Sčasoma pa sem začela ugotavljati, da sta bila kljub »pomanjkanju« igrač, za katere smo navajeni, da jih dojenčki morajo imeti na pretek, zelo dobre volje in sta zajokala manjkrat kot druga dva. Tako se mi je posvetilo, da za srečo ne potrebujemo sodobnih tehnoloških naprav, modnih oblačil in najlepših igrač, da je za resnično srečo potrebno nekaj več. Menim, da je to v filmu zelo dobro prikazano. Če to trditev potrdim s primerom iz filma: deklica iz Tokia je kljub vsem stvarem, ki jih ima, večino časa slabe volje, deček iz Mongolije pa je kljub preprostim igračam večino časa nasmejan in vesel.

Všeč mi je bilo, da smo v filmu lahko zelo nazorno videli, v kakšnih vrstah družine živijo posamezni otroci:

- za deklico iz Tokia sta skrbela oba starša,
- za deklico iz Namibije se je ukvarjala le njena mati in ostale ženske, saj so bili moški (predvidevam) večino časa na lovu,
- deklica iz ZDA je poleg mame in očeta imela še varuško,
- deček iz Mongolije pa je veliko časa preživel sam v družbi svojega brata in sestre ter živali.

Kljub tem velikim razlikam sem dobila občutek, da se otroci zaradi ljudi, ki so okrog njih, počutijo varno in ljubljeno. To je le še en dokaz, da ni tako pomembno, v kakšnem razmerju je do otroka tisti, ki ga vzgaja. Pomembno je, na kakšen način ga vzgaja in koliko pozornosti ter ljubezni mu namenijo.

3. Jasno opredeljen problem vsebine filma.

Na svetu je 7 milijard ljudi, vsi dihajo isti zrak, imamo glavo, po žilah se nam pretaka kri, torej smo si precej podobni. Kaj pa je tisto kar nas kljub temu dela tako različne? To je okolje, so ljudje, ki nas obdajajo, kultura in običaji po katerih se ravnamo. Za primer vzemimo film. Štirje otroci, ki so si ne glede na raso zelo podobni, živijo v različnih tipih družin in prihajajo iz različnih držav. Čeprav so vsi ljudje je bila njihova usoda od trenutka, ko so prišli na svet zapečaten. Rodili so se v 4 različna okolja, svoje zgodnje otroštvo so preživljali z različnimi

ljudmi in kot vemo soljudje, predvsem v prvih letih življenja, močno vplivajo na otrokov karakter. Res je, sami lahko vplivamo na svoje življenje, vendar nas kultura v kateri živimo nekako usmerja.

Slika 6: Bayar

Vir: <http://www.imdb.com/media/rm3289878016/rg2025363968> (1. 2. 2013)

Deček Bayar se je rodil v Mongoliji. Že kot malček se je moral naučiti samostojnosti, saj so bili starši zelo zaposleni. Večino časa je zato preživel z bratom in s sestro. Zanimivo se mi je zdelo, da so ga vedno obkrožale različne živali, kar pa je imelo nanj precej ugoden vpliv. Čeprav se večini ljudi zdi tragično, da mora tako majhen otrok preživeti veliko časa brez staršev, menim, da ga je to nekako oblikovalo v močno in samostojno osebo, v katero je verjetno odrasel.

Slika 7: Ponijao

Vir: <http://www.imdb.com/media/rm3239546368/rg2025363968> (1. 2. 2013)

Deklica Ponijao se je rodila v Namibiji. Svoje zgodnje otroštvo je preživljala predvsem z mamo, drugimi ženskami in ostalimi otroki, saj so bili moški večino časa odsotni zaradi lova. Veliko časa je prebila z drugim dojenčkom, s katerim sta se igrala z navadnimi paličicami in s

kamni, ampak sta bila kljub temu večino časa nasmejana in srečna. To je še en dokaz več, da za srečo ne potrebujemo materialnih stvari, ampak poleg hrane, vode in kisika še sočloveka. Opazila sem, da imajo ženske zelo zanimiv način vzgoje. Do otrok so ljubeče, a stroge in se v primeru prepira umaknejo, kar se mi zdi zelo ustrezno, saj otroka posledično nista preveč razvajena in sama ugotovita kaj je prav in kaj ne.

Slika 8: Mari

Vir: <http://www.imdb.com/media/rm3256323584/rg2025363968> (1. 2. 2013)

Mari je deklica, ki se je rodila v Tokiu. Že nekaj mesecev pred njenim rojstvom sta se starša pripravljala na njen приход. Kupila sta ji vse in še več. To se mi ne zdi ustrezno. Deklica je dobila napačne predstave o tem, kaj je v življenju pomembno, saj so ji starši kupovali razne visoko tehnološko razvite izdelke, namesto da bi se več časa ukvarjali z njo in ji na pravilen način izkazovali ljubezen. Posledično je bila veliko časa slabe volje, zajokala je veliko večkrat, kot ostali otroci in menim, da je za to kriv način vzgoje njenih staršev.

Slika 9: Hattie

Vir: <http://www.imdb.com/media/rm2948828160/rg2025363968> (1. 2. 2013)

Hattie je deklica, ki je odraščala v klasični (nuklearni) družini z obema staršema, ki sta pri vzgoji prisotna. Všeč mi je bilo, da je tudi oče odigral pomembno vlogo v njenem življenju, za razliko od očetov ostalih otrok. Razen njenih staršev so se z njo ukvarjali tudi ostali sorodniki in varuška. Čeprav so tudi njej kupili veliko stvari, so ji prav tako namenili veliko časa in ljubezni, kar se mi je zdelo zelo primerno, saj sem opazila, da je bila večino časa nasmejana.

4. Določanje vprašanj, ki jih film ponuja.

Režiserji so zelo dobro prikazali tipične razlike med kraji in kulturami ter običaji, ki so za njih značilne. Prav tako film jasno prikazuje, da se ljudje razvijamo v mnogih različnih kulturah in smo si med seboj različni, čeprav smo si po drugi strani po anatomiji tako zelo podobni. Ob tem film ponuja možnosti razumevanja, da na primer zahodna kultura ni edina, ki nudi otrokom srečen razvoj oz. srečna obdobja življenja. Otroci so bitja, ki so sicer odvisna od svojih staršev ali skrbnikov, hkrati pa ne potrebujejo »veliko«, da so srečna.

Opazovanje filma je v meni prebudilo naslednja vprašanja:

- Kako bi preživel dojenčki, če bi jih preselili čez nekaj let življenja?
- Kako bi govorili, če bi ob približno drugem letu starosti dojenčke preselili v tuje-govorečo državo?
- Kako kultura oz. okolje vpliva na razvoj dojenčkov?
- Ali bi bili srečni, če bi živeli v drugi državi?
- Ali bi bili uspešni, če bi živeli v drugi državi?

5. Zapis ustreznih in natančnih informacij in podatkov, ki se nanašajo na cilje obravnavanega problema.

Tukaj sem zapisala značilnosti posameznih štirih dojenčkov po ogledu filma, kjer sem ugotovila:

- da očeta pri razvoju in spremljanju odraščanja Namibijske deklince sploh ni; na drugi strani pa oče deklince iz ZDA aktivno spremlja njen razvoj, je prisoten pri porodu, z dekllico že od začetka, še kot dojenčico vodi na ure telovadbe,
- da je deček, ki prihaja iz Mongolije, veliko časa sam, saj starša delata na polju in pridelujeta hrano; deček živi v bližnjem stiku z živalmi (konkretno s kozo);

- da je tehnika pri razvoju in odraščanju deklice iz Tokia izjemno pomembna, z njo jo zamotijo skoraj vsak trenutek, ji že od majhnih nog kot igrače v roke dajejo zgoščenke; tako se je na primer deklica nasmejala v največji meri takrat, kadar je od staršev dobila za igro telefon in tablični računalnik oz. ko je je videla na televiziji reklamo za igrače.

V filmu sem preštela tudi, kolikokrat se kateri izmed otrok zasmeji in zajoka:

Tabela 1: Število nasmehov in jokov posameznega dojenčka

	NASMEHI	JOK
JAPONSKA	17	4
ZDA	16	4
NAMIBIJA	17	3
MONGOLIJA	18	2

Ugotovila sem, da so se dojenčki zasmejali iz zelo različnih razlogov. Glavni razlog za smeh deklice iz Tokia so bile tehnološke igrače, medtem ko sta se otroka iz Namibije in Mongolije smejala ob bolj preprostih trenutkih, večinoma zaradi dejanj ljudi in živali okrog njiju. To mi je dalo misliti in sklepam, da imajo otroci že od zgodnjega otroštva ustvarjeno mnenje o tem kar je v življenju pomembno, ustvarijo pa si ga na podlagi navad ljudi okoli njih, dobrin, ki jim jih okolje ponuja in kulture, ki je za tisti prostor značilna.

6. Preverjanje predhodno zastavljenih hipotez.

Poglejmo še, kaj sem s filmom in kritičnim razmišljanjem ob njem ugotovila glede zastavljenim hipotez.

Prva hipoteza se je glasila: ***Menim, da starši, ki vse nudijo otroku v materialnem smislu, želijo otroku s tem zagotoviti srečo, kar pa ni ustrezen recept zanjo.*** Film in razmišljanje ter razprava o tem sta potrdila mojo hipotezo, saj se ugotovila, da sta otroka iz Namibije in Mongolije prav tako srečna, nasmejana, čeprav ju ne obkrožajo gore igrač, tehnike in tehnologije. Tudi ko dojenček iz Mongolije zajoka, ga starši vzamejo v naročje, medtem ko deklici iz Japonske v roke dajo zgoščenko ali daljinca za upravljanje televizije. Tako so se

tudi prva meseca veliko ukvarjali z njo, nato pa so jo raje zaposlili s tehničnimi izdelki. Svojo prvo hipotezo sem tako potrdila.

Druga hipoteza: *Predvidevam, da se otroci, ki živijo v bolj razvitih državah, več vključujejo v svoje širše družbeno okolje*; je bila ob raziskovanju prav tako potrjena, čeprav je tako samoumevno tudi ne moremo prejeti. Kot smo poudarjali prav med raziskovalno nalogo, ne moremo na prikazane prizore filma posploševati in enostavno sprejeti. V filmu je sicer res, da se v širše družbeno okolje največ vključujeta deklici iz ZDA in Japonske. Podobno, vendar v drugačni, nam neznani, obliki, je zaslediti tudi pri otroku iz Namibije, kjer se vse dni med seboj družijo ženske in otroci, vendar le iz posamezne vasi, kjer živijo. Le deček iz Mongolije ni posnet nikjer drugje kakor doma. Menim, da se tisti, ki živijo v bolj razvitih državah, srečujejo z več vrst ljudmi in tako pridobijo več izkušenj z njimi, kar dodatno vpliva na njihov razvoj.

Kot eno najpomembnejših hipotez, in sicer: *Menim, da družbeno okolje vpliva na naš telesni razvoj*, lahko prav tako potrdimo tako zaradi analize filma kot zaradi raziskovanja podatkov o socializaciji, razvoju, genetiki, kar sem zapisala v teoretičnem delu. Iz filma je razvidno, da oče deklice iz ZDA, vsak dan vodi k telovadbi, kjer želi s tem vplivati na njen telesni razvoj. Tega pri drugih ni videti. Je pa telesni razvoj odvisen tudi od pogojev, ki jih imamo. Odvisno je, kje živimo. Vplivi okolja so med državami in družbami drugačni. Sonce na primer drugače vpliva na nas kot na ljudi, ki živijo ob Ekvatorju. Tudi tveganja za različne bolezni, ki so v tisti državi razširjene, prav tako vplivajo na nas, medtem ko drugje morda ne.

Četrta hipoteza se je glasila: *Predvidevam, da je uspeh družbeno relativen*. Tudi to hipotezo lahko potrdim, če upoštevam različnosti okolij, ki jih film prikazuje, in znanja, da so družbe različno sestavljene. Ker se kulture med seboj razlikujejo, je seveda odvisno, kaj pri njih uspeh pomeni. Morda nečesa v ZDA sploh ne poznajo, kar predstavlja v Namibiji uspeh. Za primer lahko vzamemo, ko moški v Namibiji, deželi lova za preživetje, ulovi redko žival. To je zanj uspeh, v ZDA pa tega sploh ne poznajo. Tako uspeh otroka iz Mongolije predstavlja znanje, da lahko preživi, če upoštevamo ob tem še značilnosti države in nomadske kulture, to le še potrjuje. Uspeh deklice iz Namibije je seveda nekoliko drugačen, a hkrati podoben. Se pa toliko bolj razlikuje uspeh dojenčkov iz ZDA in Japonske. Glede na to da deklico iz ZDA že od prvih mesecev vodijo na telovadbo, se od nje po mojem pričakuje ustrezen telesni razvoj. Torej se njen uspeh razume drugače kot v Namibiji, Mongoliji. Pri deklici iz Japonske

pa je opaziti, da bo obvladala vsa tehnična sredstva in se to od nje tudi pričakuje. Iz vsega zapisanega potrjujem hipotezo, da je uspeh družbeno relativen.

Peta hipoteza *Predvidevam, da je sreča družbeno relativna*, se navezuje na četrto. Dejstvo je, da so se vsi otroci v filmu za čas njegovega trajanja zasmeli v enakih količinah, ampak iz različnih razlogov. Torej ne glede na to, kje živijo, kakšne so njihove navade, okolje, so srečni. Sicer drugega življenja ne poznajo. Zato verjetno ne bi bili srečni, če bi jih preselili. Če pogledamo deklico iz Namibije, je videti srečna. Življenja ljudi v tej družbi niso prežeta s širšo okolico – videti je le nekaj žensk in otrok, ni institucij, ki jih poznamo v zahodni družbi, pa vendar je tako deklica kot ostali nastopajoči v filmu videti srečna. Podobno je pri dečku iz Mongolije. V filmu opazimo le starše, brata in živali. Deček dejansko odrašča z živalmi. Prav tako je velikokrat sam, ko starši delajo na polju. Pa vendar njegovih nasmehov na obrazu ni nič manj kot pri drugih, celo največ jih je. Tudi deklici na Japonskem in ZDA sta sicer srečni, vendar sta njuna obraza večkrat žalostna, kot pri ostalih dveh. Deklici iz Japonske in ZDA sta tudi največkrat v filmu zajokali. Vendar kljub temu po številu nasmeškov ne zaostajata za drugimi.

Zadnja hipoteza se glasi *Menim, da pri odraščanju sledimo družbenim pravilom in smo takšni, kot nas družba oblikuje*. Tudi to hipotezo lahko glede na film prav tako potrdimo. Zagotovo bi kot odrasli dojenčki v filmu ne-spadali v druga okolja. Bili bi (vsaj na začetku) nesrečni. V prvih mesecih se zgledujemo predvsem po svojih starših, kasneje pa po vrstnikih, prijateljih in ljudeh, s katerimi se srečujemo. Tako njihove navade vplivajo na nas in jih zato tudi prevzamemo. Prevzamemo pa jih zato, ker se želimo vključiti v družbo in se počutiti kot njen del. Se pa družbe in s tem kulture med seboj zelo razlikujejo, zato je pomembno, v katerem okolju živimo. Prav glede na to, kje živimo in kakšna kultura/družba je značilna za ta prostor, najmočneje vpliva na to, kako se mi razvijemo.

4.2 Primerjava kultur/družbenega okolja otrok 4-ih različnih držav in Slovenije

Na podlagi deskriptivne metode sem opisala tudi države, ki so predstavljene v filmu, predstavila njihovo kulturo in naravno-geografske ter družbene značilnosti in jih med seboj primerjala. K temu sem dodala tudi Slovenijo, kjer sem poleg najdenih podatkov dodala lastna razmišljanja in mnenje.

4.2.1 Mongolija

Mongolija (mongolsko Монгол улс) je azijska celinska država v njej pa živi 3 milijone prebivalcev. Največ je tibetanskih budistov, veliko pa je tudi muslimanov. Večina prebivalcev je Mongolov, na zahodu pa živi tudi veliko Kazahov. Tretjina prebivalstva živi v Ulan Batorju (glavno mesto države). Ima politični sistem parlamentarne demokracije. Njena površina znaša 1.564.116 km². Je 19. največja, a najredkeje poseljena država na svetu (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Mongolija>).

Znana je po puščavi Gobi, po svojih kmetih, ki živijo v srednjeazijskih šotorih jurtah, nomadski živini, ki se seli po travnikih (pašnikih) glede na letni čas oz. vreme z svojimi kmeti oz. nomadi. Znana je tudi po travniški stepi. Tradicionalno so nomadski narod, pravijo jim tudi »narod jahačev« (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Mongolija>).

Mongolija je znana tudi po zanimivostih:

- Nadam – festival, kjer se Mongolci bojujejo v rokoborbi, lokostrelstvu in konjskih dirkah
- svizec – mongolski nomadi lovijo in kuhajo svizce
- dinozavska okostja – ki jih najdemo v puščavi Gobi (<http://baza.svarog.org/geografija/mongolija.php>).

4.2.2 Namibija

Namibija (uradno Republika Namibija) je južnoafriška država ob obali Atlantskega oceana. Njeno glavno mesto je Windhoek. Tam živi približno 1.820.916 prebivalcev. Polovica jih živi v osrednjem delu države, v okolici glavnega mesta. Prevladujoča vera je protestantizem (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Namibija>).

S 825.418 kvadratnimi kilometri je 34. največja država na svetu, in je druga najredkeje poseljena država na svetu (za Mongolijo). Zaradi razširjenosti bolezni AIDS se je v zadnjih dveh desetletjih smrtnost zelo povečala (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Namibija>).

4.2.3 Japonska

Japonska (japonsko 日本 Nippon ali formalno Nihon) je otoška država na Daljnem vzhodu. Leži med Tihim oceanom in Japonskim morjem, vzhodno od Korejskega polotoka. Njeno glavno mesto je Tokio, valuta pa japonski jen (yen) (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Japonska>).

Japonska meri 377.899 km² in spada med največje in najbolj razvite države. Ima 127,4 milijona prebivalcev. 98,5 % vseh prebivalcev je japonske narodnosti. Ostali so predvsem Korejci in Kitajci. Prevladujoči veri sta šintoizem in budizem, pripada jima 84 % prebivalcev. Kar 66 % prebivalcev živi v mestih. Japonska je ustavna monarhija, ki je razdeljena na 47 prefektur. Cesar Akihito je predstavnik države, vendar je njegova funkcija zgolj simbolična. Le 15 % Japonske je primerno za kmetijstvo, ostali se ukvarjajo pretežno s storitvenimi dejavnostmi (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Japonska>).

4.2.4 Združene države Amerike

Združene države Amerike (tudi Združene države, ZDA; angleško United States of America) so zvezna republika v Severni Ameriki. Njeno glavno mesto je Washington (http://sl.wikipedia.org/wiki/Zdru%C5%BEene_dr%C5%BEave_Amerike).

Površina te države znaša skoraj 10 milijonov km² in si tako z LR Kitajsko (zaradi razlikujočih se podatkov o površini) izmenjuje tretje mesto na spisku svetovnih držav po površini. Ima več kot 303 milijonov prebivalcev. Večina prebivalstva je naseljena ob obalah oceanov. Poselitev je najredkejša v agrarnem Velikem nižavju. S kmetijstvom se ukvarja le majhno število Američanov, ker je večina zaposlenih v storitvenih dejavnostih urbanih področij. Glede na politični sistem jo uvrščamo v predstavniško demokracijo (http://sl.wikipedia.org/wiki/Zdru%C5%BEene_dr%C5%BEave_Amerike).

4.2.5 Slovenija

Slovenija je parlamentarna republika na skrajnem jugu Srednje Evrope in na skrajnem severu Sredozemlja. Država na zahodu meji na Italijo, na severu na Avstrijo, na severovzhodu na Madžarsko, na vzhodu in jugu na Hrvaško. Glavno mesto Slovenije je Ljubljana. Uradni jezik je slovenščina, na območjih s strnjeno naseljenostjo prebivalstva italijanske oziroma madžarske narodne manjšine tudi italijanski oz. madžarski jezik. Slovenija je razdeljena na občine. Ima površino 20.273 km². Nahaja se na stičišču alpskega, sredozemskega, panonskega in dinarskega sveta. Slovenska obala Jadranskega morja je dolga 46,6 km. Najvišji vrh je

Triglav (2864 m). V Sloveniji je etnična sestava zelo pestra – večina (kar 83,06 %) je Slovencev, veliko je tudi Srbov, Hrvatov in Bošnjakov (vseh več kot 1 % celotnega prebivalstva) (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenija>).

Za Slovenijo je značilna razpršena in redka poselitev. Prebivalstvo je zgoščeno v večjih urbanih središčih, reliefno razgibana območja s slabšimi naravnogeografskimi pogoji in prometno težje dostopna območja pa so redkeje poseljena. V letu 2009 je v Sloveniji na kvadratnem kilometru površine živel povprečno približno 101 prebivalec (<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2011&ClanekNaslov=PrebivalstvoGostota>).

4.2.6 Primerjava

Film tako prikazuje dojenčke iz štirih na prvi pogled nepovezanih držav. V bistvu pa gre za najredkeje poseljeni državi (Mongolija in Namibija) in najrazvitejši ter tudi najgosteje poseljeni državi (Japonska in ZDA). Slovenija bi bila tukaj le nekje vmes. Države se med seboj razlikujejo tudi po veri, kontinentu, velikosti (so zelo raznolike glede na velikost oz. površino). Več razlik prikazuje spodnja tabela.

Tabela 2: Prikaz značilnosti držav, iz katerih prihajajo dojenčki v filmu

IME KAZALNIK	MONGOLIJA	NAMIBIJA	JAPONSKA	ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE
LEGA	Azija	Južna Afrika ob obali Atlantskega oceana	otoška država na Daljnem vzhodu med Tihim oceanom in Japonskim morjem	Severna Amerika
POLITIČNI SISTEM	parlamentarna demokracija	predsedniška republika	ustavna monarhija	predsedniška demokracija
POVRŠINA (Vir: Wikipedia)	1.564.116 km ²	825.418 km ²	377.899 km ²	10.000.000 km ²
VELIKOST (Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_dr%C5%BEav_in_zunanjih_ozemelj_po_povr%C5%A1ini)	19. država po velikosti na svetu.	34. največja država na svetu	63. največja država na svetu	3. največja država na svetu
POSELITEV (Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_dr%C5%BEav_po_prebivalstvu)	Najredkeje poseljena država na svetu, tretjina prebivalstva živi v glavnem mestu; 136. država na svetu po številu prebivalstva	Polovica prebivalstva živi v osrednjem delu v okolici glavnega mesta; druga najredkeje poseljena država; 143. država na svetu po številu prebivalstva	66 % prebivalcev živi v mestih; 11. država na svetu po številu prebivalstva	Prebivalstvo je v največji meri naseljeno ob obalah oceanov; 4. država na svetu po številu prebivalstva
PREVLADUJOČA VEROIZPOVED	tibetanski budizem, veliko je tudi muslimanov	protestantizem	šintoizem in budizem	Krščanstvo in protestantizem
ŠTEVILO PREBIVALCEV	2.832.224	1.820.916	127,4 milijona	303 milijoni
DENARNA ENOTA	tugrik	forint	yen	ameriški dolar
ZNAMENITOSTI	-puščava Gobi -samostan Amarbayasgalant	-Nacionalni park Etosha	-Tokyo Kukuritso (muzej) -samostani (Meiji Jingu)	-The Golden Gate Bridge

4.3 Razprava

Film tako prikazuje dojenčke iz štirih na prvi pogled nepovezanih držav. V bistvu pa gre za najredkeje poseljeni državi (Mongolija in Namibija) in najrazvitejši ter tudi najgosteje poseljeni državi (Japonska in ZDA). Slovenija bi bila tukaj le nekje vmes. Države se med seboj razlikujejo tudi po rasi, veri, kontinentu, velikosti (so zelo raznolike glede na velikost oz. površino) in naravno-geografskih značilnostih. Glede na vpliv podnebja se primerno oblačijo, na primer v Namibiji ne nosijo ničesar drugega kot krpic okrog pasu zaradi vročine.

Z raziskovanjem sem ugotovila, da je okolje ključen dejavnik pri razvoju posameznika. Ugotovila sem, da materialne dobrine niso zagotovilo za srečo. Ljudje sicer si želimo materialne stvari, ker mislimo, da bomo s tem srečnejši. Tudi svoj izgled spreminjamo, zato da bi nas drugi sprejeli, imeli raje. Čeprav ljudje sodimo po izgledu, menim, da je značaj tisti, ki prevlada, ki je ključen za tkanje prijateljski vezi. Za srečo pa so pomembni ljubezen, sprejetje, in če tega nimamo nam tudi ostale materialne stvari nič ne pomenijo, zaradi njih nismo nič srečnejši. V filmu je tak primer deklica iz Tokia. Kljub vsem materialnim dobrinam, ki jih je imela, ji starši niso namenjali toliko pozornosti. Deklica kot otrok se ni zavedala pomena materialnih stvari, ki so jo obdajale, prav tako ne pomena ljubezni staršev, čeprav jo je podzavestno potrebovala. Posledično je bila v filmu najmanj srečna. Morda je prav Japonska kultura takšna, ki že otroke od malega uči, da so materialne stvari tiste, ki nas osrečujejo, vendar se sama s tem ne strinjam.

Prav tako je družbeno okolje, kjer živimo, zelo pomembno. Na tem mestu lahko povežemo drugo, tretjo in šesto hipotezo – torej okolje močno vpliva na nas, saj se otroci, ki živijo v bolj razvitih družbah, več vključujejo v širše družbeno okolje, okolje vpliva tudi na naš telesni razvoj in pri odraščanju sledimo pravilom družbe in smo takšni, kot ljudje, ki nas obdajajo. Čeprav prizorov iz filma ne morem posploševati ali enostavno sprejeti kot edine resnične, menim, da se ljudje v razvitih državah več vključujejo v družbo in povezujejo drug z drugim. Imajo več pogojev za to, saj je v razvitejših državah sestava prebivalstva bolj raznolika. Tako si ljudje v razvitejših država ustvarijo širše socialne mreže kot na primer v manj razvitih, kjer niti ni možnosti za širša povezovanja. Primer je družba v Namibiji, kjer se vsak dan, ko so moški na lovu, družijo ženske z otroki enega plemena, drugih ljudi pa verjetno sploh ne poznajo (v filmu jih vsaj ni videti). Prav tako okolje vpliva na naš fenotip. Osebka, ki imata popolnoma enak dedni zapis, imata enak genotip. Dejansko je fenotip odvisen od genotipa, odvisen pa je tudi od vplivov okolja, v katerem organizem živi (<http://www.svarog.si/>)

biologija/MSS/index.php?page_id=11107). Torej pri našem razvoju sledimo družbenim pravilom in smo takšni, kot nas družba oblikuje.

Za ljudi iz različnih krajev uspeh in sreča predstavljata različne stvari. Dečka iz Namibije osrečujejo živali in na splošno preproste stvari, saj drugih sploh nima(jo), medtem ko je deklica iz Tokia srečna predvsem zaradi tehnologije. Ko bo deček iz Mongolije odrasel, bo verjetno njegov glavni cilj, da preživi in dobro poskrbi za družino, kar se v filmu kaže kot dokaj težka naloga. Še posebej če pogledamo njegove starše, ki se zaradi dela na polju z njim ne ukvarjajo. Medtem ko naj bi bila deklica iz Tokia, ko odraste, uspešna, če bo dobila dobro zaposlitev in si ustvarila kariero v tehnološko zelo razviti državi. Iz tega sklepam, da sta uspeh in sreča res relativna. Kot pravi Einstein »*Vse je relativno, le relativnost je absolutna.*« Vse je odvisno od tega, kdo gleda na posamezno stvar in kakšne izkušnje ima opazovalec, da si ustvari mnenje o opazovani stvari. Vsak sprejema isto stvar drugače oz. jo drugače razume.

Torej, da sem jaz takšna, kot sem, je name vplivalo predvsem okolje. In če bi se rodila kje drugje, v drugi državi, zagotovo ne bi bila takšna, kot sem danes.

4.3.1 Družbena odgovornost

Raziskovalna naloga z vsemi svojimi raziskanimi hipotezami in trditvami prispeva k razumevanju, zakaj se ljudje tako razlikujemo, smo drugačni drug od drugega. Kljub temu pa smo ne glede na raso, starost, spol, vero, narodnost, spolno usmerjenost ipd. vsi enakopravni in mislim, da bi temu morali dajati več poudarka. Vsak posameznik bi se moral v tej smeri bolj potruditi, sprejemati druge ne glede na razlike. Posameznik bi se moral naučiti neobsojati ljudi, preden jih spozna. Na prvi pogled ne moremo in ne smemo stereotipizirati ljudi, preden dobimo vpogled v njihovo zgodbo.

Prav tako naloga opozarja družbo, da materialne dobrine ne pomenijo ničesar, če ne dobivamo ljubezni od ljudi, ki jih imamo radi. Kljub temu pa se moramo zavedati tudi, da samo dobivati ne moremo, saj moramo v zameno tudi nekaj dati. O tem v angleščini poje tudi skupina The Beatles v pesmi The End, in sicer »*And in the end, the love you take is equal to the love you make*« (*»In na koncu je ljubezen, ki jo dobivaš, enaka tisti, ki jo daješ«*).

5 VIRI IN LITERATURA

5.1 Literatura

Curk, J. (2011). *Ideje za poučevanje psihologije s filmom*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Haralambos, M. in Hollborn, M. (2001). *Sociologija: teme in pogledi*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Rupnik Vec, T. in Kompare A. (2006). *Kritično mišljenje v šoli: strategije poučevanja kritičnega mišljenja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

5.2 Elektronski viri

Dejavniki našega razvoja. Pridobljeno z dne 13. 1. 2013 na naslovu http://www.sc-nm.com/szks/file/open/292_837ae889b22f/1_TEMELJNI%20DEJAVNIKI%20RAZVOJA.pdf.

Genetika. (b. d.). Pridobljeno z dne 15. 12. 2012 na naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Genetika>.

Genotip in fenotip. (b. d.). Pridobljeno z dne 11. 2. 2013 na naslovu http://www.svarog.si/biologija/MSS/index.php?page_id=11107.

Gostota prebivalstva. Pridobljeno z dne 17. 12. 2012 iz <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2011&ClanekNaslov=PrebivalstvoGostota>.

Japonska. Pridobljeno z dne 13. 1. 2013 na naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Japonska>.

Keith, F. (2008). *10 modern cases of feral children*. Pridobljeno z dne 18. 11. 2012 na naslovu <http://listverse.com/2008/03/07/10-modern-cases-of-feral-children/>.

Kroflič, R. et. al. (2001). *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce*. Maribor: Obzorja.

Maslow's hierarchy of needs. (b. d.). Pridobljeno z dne 1. 2. 2013 na naslovu http://en.wikipedia.org/wiki/Maslow%27s_hierarchy_of_needs.

Maturitetni izpitni katalog za splošno maturo Sociologija. (2010). Ljubljana: Državni izpitni center. Pridobljeno z dne 10. 12. 2012 na naslovu www.ric.si/mma/pik/2012.../2010090308002856.

Modern Cases of Feral Children. Pridobljeno z dne 13. 1. 2013 na naslovu <http://listverse.com/2008/03/07/10-modern-cases-of-feral-children/>.

Mongolija¹. Pridobljeno z dne 18. 1. 2013 na naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Mongolija>.

Mongolija². Pridobljeno z dne 18. 1. 2013 na naslovu <http://baza.svarog.org/geografija/mongolija.php>.

Namibija. Pridobljeno z dne 12. 1. 2013 na naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Namibija>.

Okolje. (b. d.). Pridobljeno z dne 13. 1. 2013 na naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Okolje>.

Seznam držav po prebivalstvu. Pridobljeno z dne 20. 12. 2012 iz http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_dr%C5%BEav_po_prebivalstvu.

Seznam držav po površini. Pridobljeno z dne 21. 12. 2012 iz http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_dr%C5%BEav_in_zunanjih_ozemelj_po_povr%C5%A1i
[ni](http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_dr%C5%BEav_in_zunanjih_ozemelj_po_povr%C5%A1i).

Slovenija. Pridobljeno z dne 6. 1. 2013 na naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenija>.

Socializacija. (b. d.). Pridobljeno z dne 1. 12. 2012 na naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Socializacija>.

Sutinen, J. (2007). Citirano po Spodbujanje kritičnega razmišljanja (b. d.). Pridobljeno z dne 15. 12. 2012 iz naslova <http://www.nezasvojen.si/vzgoja/nosecnost/spodbujanje-kriticnega-misljenja/>.

Temeljni dejavniki razvoja. (b. d.). Pridobljeno z dne 5. 1. 2013 na naslovu http://www.sc-nm.com/szks/file/open/292_837ae889b22f/1_TEMELJNI%20DEJAVNIKI%20RAZVOJA.pdf.

Vrstnik. (b. d.). Pridobljeno z dne 20. 1. 2013 na naslovu http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=vrstnik&hs=1.

Združene države Amerike. (b. d.). Pridobljeno z dne 2. 12. 2012 na naslovu http://sl.wikipedia.org/wiki/Zdr%C5%BEene_dr%C5%BEave_Amerike.